

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quæstio 3. An hinc consequamur homines malos in malo esse
immutabiles?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

malitiarum intelligendum, quia possunt & in optimum de-
cursum esse subest autem. Dicimus denique, malitiam nunc si-
gnificari non quia ad naturam redigatur, reatoris quasi malis,
sed quia ad potestatem quasi iudicis, secundum quam enun-
ciatur. Ego sum qui condō mala, Ecce ego mitto in vos mala non
pacis, sed virore, quorum satis diluimus insaniam ve-
reprehenduntur in iudice, nec hoc non in suo malum iudicem
ostendunt: ita & malitia hac erit intelligenda nunc, quia ex il-
la mala iudicari deputata cum ipsa competat iudici. Nam
& apud Græcos interdum malitia pro vexationibus, & la-
sca non pro malignitatibus ponuntur, sicut & in isto arti-
culo.

Eadem obiecit Adimantus, contra quem extat li-
ber S. Augusti. Ita ergo Deus malum facit, quod non ipsi Deo
malum est, sed eis in quos in dicitur. Itaque ipse quantum ad se
permet, bonum facit, quia omne iustum bonum est, & iustum est
illa vindicta: & ideo non est contrarium quod Adimantus ob-
iicit dixisse Dominum: Arbor bona fructus bonos facit, mala
arbor malos fructus facit. Quamvis enim malum sit gehenna

dampnatio, iustitia tamen Deo bona est. & ipse fructus est ex ar-
bore bona. Ille autem malus peccatorum, quorum elocatur, at
filiam in dicitur & revelationis iustitiam Dei, quo reddet
vindicte secundum opera sua. Quamquam ista duo arboris
manifestissime in similitudine dicitur hominum posse fuisse:
idei, iusti & iusti: quia nisi quisque voluntatem mutaverit,
bonum operari non potest. Quod in nostra potestate esse posi-
tum alio loco docet, ubi ait: aut facite arborem bonam, & fru-
ctum eius bonum; aut facite arborem malam, & fructum e-
ius malum. Illi enim hoc dicit, qui putabant se bona loqui pos-
se, cum essent mali, hoc est, bonos fructus facere cum essent ar-
bores mala. Sic enim & subiungit: Hypocrita quomodo po-
tестis bonum loqui, cum mali sitis? Mala ergo arbor fructus bo-
nos facere non potest, sed ex mala fieri bona potest, ut bonos
fructus ferat. Iustus enim aliquando tenet, inquit apostolus,
quod male lux in Domino. Tanquam si diceret, iustus ali-
quando arboris mala, & ideo non poterat tunc nisi malos fru-
ctus facere: nunc autem lux in Domino, id est, etiam facti es-
se arbores bone, date fructus bonos: quod sequitur dicens: sic-
ut filii lucis ambulate. Fructus enim hominis est in omni iu-
stitia & veritate, probantes quid sit beneplacitum Domino.

Nam in isto Evangelij capitulo si non studio malevolentie su-
geret Adimantus, posset advertere quomodo dicitur Deus ma-
lum facere. Ibi enim ait Dominus, quod etiam iste commemora-
vit. Omnis arbor que non facit fructus bonos excidetur &
in ignem mittetur. Hæc sunt mala que Deus facit, id est, pec-
catoribus penam, quod in ignem mittet arboris, quia in malitia
perseverantes fieri bone noluerunt, cum hoc ipsis arboribus ma-
lum sit. Deus autem, ut sepe dixi, non dat fructus malos, quia
iustitie fructus est vindicta peccati.
Locus ille diligenter notandus est, quia eodem
& refutantur Calvinistæ, qui liberam arbitrii
negant. Qui quamvis non natura, ut Marcion
tamen Dei decreto, & necessitate miserabili faciunt
eos immutabiles, ut nunquam non possint pec-
care.

QVÆSTIO IV.

An iustis operibus iusti tantum decla-
rentur?

Ad hinc conficiunt Calviniani, bonis o-
peribus non iustificari hominem, sed iustum
declarari, arbor enim prius est bona, deinde fructus.
Respondet doctissimus Maldonatus, si iustis operibus
non efficiuntur iusti, sed declarantur, quia arbor bona
non fit ex fructu bono bona, sed bona esse cognoscitur
ergo in iustis operibus non efficiuntur iusti, quia
arbor mala non fit ex fructu malo mala, sed mala esse
cognoscitur. Ita efficitur istorum argumentatione A-
damum, qui bona a Deo arbor factus erat, peccare nō

Adami Conzen in Evang. Tom. I.

potuisse, quia non potuit arbor bona malos fructus
facere, et si peccavit non fuisset tamen in iuste agendo
factum iniustum: quia arbor ex malo fructu mala esse
cognosci potest, mala fieri non potest. Ita homines
improvidi foderunt ante faciem nostram fontem, &
inciderunt in eam. Nec intelligunt imperiti quod in
nostris scholis etiam pueri docent, quid inter natura-
les & morales causas inter sit. Naturales enim non ex
bono vel malo effectu bonæ vel malæ fiunt; sed quia
bonæ vel malæ fiunt, bonum vel malum effectum ha-
bent. Morales vero non solum, quia bonæ vel malæ
sunt, bene vel malè agunt, bonæ vel malæ fiunt. Nec
enim tam cum quia temperantes sumus, vivimus tem-
peranter, & de iustis temperanter vivendo, temperan-
tes efficiuntur. Arbor causæ naturalis est, propterea nec
ex bono fructu bona nec ex malo mala fit: sed quia
bona vel mala est, bonum vel malum gignit fructum:
homo moralis, propterea non solum quia bonus vel
malus est, bene vel malè agit, sed etiam quia bene vel
malè agit, bonus vel malus fit. Neque requirendum est
ut omnibus in rebus arboris similitudo homini conue-
niat, sed in ea tantum, quæ de agerebat, & arborem ex
fructu & hominem ex moribus iudicari.

Cuius responsum non confutere conatus cōfirmat Adam &
Tollanus. Peccasse Adamum non quatenus arbor bona, & sic bor bona
ut a Domino conditus erat, sed quia libero arbitrio ad malum peccando
declinavit. Quod si verum est nos pariter dicemus, ar-
bores malos fructus ferre, non quatenus bonæ sed
quia a libero arbitrio ad malum declinant. At verò si A-
dam declinando ex iusto factus est iniustus; cur non
& Calvinistis dem contingat? Hoc Maldonato satis:
Adam velut arborem liberam, peccando seu malos
fructus ferendo, ex bona factam esse malam. Cetera
quæ adiungit calumnia sunt. Interea non diversa est
Augustini responsio. Voluntatem cum mala est, non
bene agere, nec cum bona malè malè enim agendo
mutatur in malam, & bene agendo seu penitendo in
bonam. Quod si hæc in Adamum conveniebant, cur
non hodie quoque in alios homines? Arbor bona e-
rat Adam, & melior quidem omnibus, quibus mun-
dus erat confusus, at malè agendo deterior factus est
omnibus. Sic Calvinistis liberum arbitrium tollentibus
respondemus, si enim malum est, inquit, non potest
velle bona, si bonum, non potest velle malum. Sic inquam re-
spondemus. Si liberum arbitrium Adam erat bonū,
seu arbor bona, non potuit velle malum. Si malum,
seu arbor mala, non potuit bonum: at voluit bo-
num, cum Deo obtemperaret, voluit malum defi-
ciens a bono. Itaque hoc ipso quo oppugnant liberum
arbitrium, asserere coguntur. Se enim convertit de
bono in malum, volendo malum, rediit in bonum
volendo bonum, non suis tamen viribus, sed eius ad-
iutorio, qui de malo facit bonum.

VERSUS 21.

Non omnis qui dicit mihi Domine,
Domine, intrabit in regnum cæ-
lorum, sed qui facit voluntatem
Patris mei qui in cælis est, ipse in-
trabit in regnum cælorum.

QVÆSTIO I.

An sola fides sufficiat?

S. I. Mirum est post trisulcum hoc fulmen adhuc
multos cre-
dentes re-
gnare in perniciosa solitudine. Veni-
unt & dicunt Domine, Domine, & quod dicunt, cre-
dunt; nec tamen intrant in regnum cælorum. Quia
non